

4. Elektronski list decembar 2017.

UNIVERZITET U SARAJEVU
INSTITUT ZA ISTRAŽIVANJE ZLOČINA
PROTIV ČOVJEČNOSTI I MEĐUNARODNOG PRAVA
Halida Nazečića br. 4
tel: +387 33 561 350 fax: +387 33 561 351
www.institut-genocid.unsa.ba
e-mail: info@institut-genocid.unsa.ba

Elektronski list br. 4

IZDAVAČ

Univerzitet u Sarajevu
Institut za istraživanje zločina
protiv čovječnosti i
međunarodnog prava

DIREKTOR

Dr. Rasim Muratović

REDAKCIJA

Mr. sc. Ilvana Salić
Mr. Haris Suljović
Sead Muhić
Halisa Čengić

PRIJEVOD

Samir Kulagić
Mr. Haris Suljović
Halisa Čengić

LEKTURA

Sadžida Džuvić

DTP

Sead Muhić

E-mail

info@institut-genocid.unsa.ba

Fax

+ 387 33 561 351

Telefon:

+387 33 561 350

ADRESA

Halida Nazečića 4, Sarajevo
www.institut-genocid.unsa.ba

Poštovani čitaoci,

Zadovoljstvo nam je predstaviti četvrti broj elektronskog lista Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu. Na 2017. godinu izuzetno smo ponosni: početak godine obilježilo je pripremanje Aplikacije za reviziju Presude od 26. februara 2017. godine u slučaju primjene Konvencije o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida (Bosna i Hercegovina protiv Srbije). U toku 2017. godine objavljena su važna izdanja Instituta: *Zločini nad Bošnjacima Jajca, Jezera i Šipova 1992-1995*, *Prvi korpus Armije Republike Bosne i Hercegovine, Genocid u Sanskom Mostu, Olovo 1992-1995. Stradanje i razaranje herojskog Olova*, *Prisilni nestanci na području Sarajeva 1992-1995*, *Studije o zlu – prijevod s norveškog*.

U ovoj godini osvježili smo i redizajnirali i našu internetsku stranicu na bosanskom i engleskom jeziku, www.institut-genocid.unsa.ba.

Kraj 2017. godine je i s međunarodnog aspekta istraživanja zločina protiv čovječnosti bio naročit. Dana 22. novembra izrečena je prvostepena doživotna presuda Ratku Mladiću, komandantu Glavnog štaba Vojske Republike Srpske. Proglašen je krivim za 10 od 11 tačaka optužnice, među kojima je učešće u sveobuhvatnom udruženom zločinačkom poduhvatu koji podrazumijeva, između ostalog, počinjenje zločina u 13 općina, genocid u Srebrenici, opsadu Sarajeva, uzimanje pripadnika UN-a za taoce. Sedmicu nakon, 29. novembra, potvrđena je presuda Jadranku Prliću i drugima. U zaključku stoji da je šestorka bila dio udruženog zločinačkog poduhvata osmišljenog da etnički očisti dijelove Bosne i Hercegovine koji su kasnije trebali biti pripojeni Hrvatskoj, a Stari most u Mostaru proglašen je legitimnim vojnim ciljem.

Na dan bivše Republike Jugoslavije i nakon nepunih 25 godina postojanja Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju izvršio je svoju misiju procesuiranja osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava. Srbi su presuđeni za genocid u Srebrenici, Hrvati za velikodržavne pretenzije, a Bošnjacima ostaje stalna borba za njihovu jedinu domovinu: Bosnu i Hercegovinu.

S poštovanjem,
Redakcija elektronskog lista

DIJELOVE KNJIGE 'TELEGRAMI ZA ANGELA PALMERSA' AUTORA JASMINA HODŽIĆA MOŽETE PROČITATI U 'STAV' MAGAZINU

18. decembar 2017.

U izdanju Instituta za istraživanje zločina i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu početkom oktobra pojavila se knjiga priča iz ratnog djetinjstva **Jasmina Hodžića**, 'Telegrami Angela Palmersa'. Autor je kao dijete-logoraš iz proteklog rata u formi kratke dokumentarne proze ispričao svoja sjećanja iz djetinjstva.

Koncentracioni logori za civile (žene, djecu i starce) i koncentracioni logori za vojno sposobne muškarce, a zatim protjerivanja, pljačkavanja, mučenja, izgladnjivanja, rušenja i ubijanja s genocidnim namjerama glavne su odrednice ove porodične priče. Ali, to je tragedije kojoj su, osim nekoliko članova jedne uže porodice, živi svjedoci i hiljade drugih porodica u čije ime ova priča isto tako može biti ispričana. Knjiga je objavljena na bosanskom i engleskom jeziku, a dijelove možete pročitati u magazinu 'Stav' počevši od ovog mjeseca (decembra 2017. godine).

PROF. FRANS SWARTELE POSJETIO INSTITUT

15. decembar 2017.

U četvrtak, 7. decembra 2017. godine, profesor Frans Swartele posjetio je Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu. Tom prilikom je sa saradnicima Instituta (**mr. sc. Merisa Karović-Babić**, **mr. sc. Zilha Mastalić-Košuta**, **mr. Muamer Džananović**) razgovarao o temama iz oblasti istraživanja zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava u Bosni i Hercegovini 1992-1995, sa akcentom na zločine nad djecom.

Frans Swartele je profesor iz Belgije čiji je dugogodišnji trud i rad iz oblasti prava i zaštite djece rezultirao osnivanjem Centra za zaštitu prava djeteta (Kinderrechtenhuis). Profesor Swartele drži predavanja i organizuje izložbe o stradanju djece u ratnim uslovima, na primjeru Ane Frank, pri čemu stavlja akcenat na prava djece i edukaciju o utjecajima ratnih zbivanja na stradanja djece. Iz toga razloga želio je posjetiti Bosnu i Hercegovinu i Institut te njegove saradnike kako bi razgovarao o stradanju djece tokom ratnih zbivanja u Bosni i Hercegovini.

Saradnici Instituta upoznali su profesora Swartelea sa svojim istraživanjima i rezultatima tih istraživanja te je dogovorena daljnja saradnja.

POTPISAN SPORAZUM O IZRADI MONOGRAFIJE “GORAŽDE 1992 – 1995.”

11. decembar 2017.

U Sarajevu je dana 11. decembra 2017. godine potpisan Sporazum o izradi monografije “Goražde 1992-1995.” koji su potpisali ministar za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo **dr. Elvir Kazazović**, premijer Bosansko-podrinjskog kantona Goražde **mr. Emir Oković** i direktor Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu **dr. Rasim Muratović**.

Ministar Kazazović je istakao da će se izradom ove naučne publikacije osigurati značajna historijska građa o ratnim događanjima u istočnoj Bosni i doprinijeti objektivizaciji saznanja iz tog perioda. Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava UNSA i Kanton Sarajevo, kao njegov osnivač, formirat će naučnoistraživački tim za realizaciju ovog projekta.

Mr. Muamer Džananović, viši stručni saradnik u Institutu, kojem je Sporazumom povjereno da koordinira projektom i bude na čelu tima, istakao je da sve što se događalo u Goraždu zaslužuje multidisciplinarnu naučnu analizu i dokumentiranje u jednoj ovakvoj formi.

“Goražde u tom periodu je priča, prije svega, o barbarskoj opsadi i zločinima kao i herojskoj odbrani. Međutim, to je u isto vrijeme priča o ljudskom dostojanstvu, upornosti, izdržljivosti, istrajnosti, domišljatosti, inovativnosti u nametnutim nehumanim uslovima, koji su kontinuirano trajali tri i po godine. Sve to će se prezentirati ovom monografijom”, naveo je Džananović.

Direktor Muratović kazao je da Institut ovim nastavlja svoje aktivnosti na mapiranju svih počinjenih zločina u Bosni i Hercegovini od 1992. do 1995. godine, a prioritetno na području Podrinja.

“Ovakve i slične projekte privodimo kraju kada su u pitanju područja Višegrada, Zvornika, a pripremamo se da istraživanje sprovedemo i za područje Foče”, rekao je.

ZAJEDNIČKA KOLUMNA PROFESORA ARNEA JOHANA VETLESENA I DR. RASIMA MURATOVIĆA U NORVEŠKIM NOVINAMA “KLASSEKAMPEN”

8. decembar 2017.

Povodom prvostepene presude ITCY-a Ratku Mladiću, 22. novembra 2017. godine, u norveškim novinama Klassekampen, od 7. decembra, objavljena je zajednička kolumna profesora s Univerziteta u Oslu, **Arnea Johana Vetlesena** i direktora Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, **dr. Rasima Muratovića**.

PROMOVIRANO DRUGO IZDANJE KNJIGE *MOJ OSMIJEH JE MOJA OSVETA*

10. novembar 2017.

U srijedu 8. novembra 2017. godine u Historijskom muzeju Bosne i Hercegovine održana je promocija drugog izdanja knjige *Moj osmijeh je moja osveta* autorice **Dževe Avdić**, u izdanju Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu.

Tom prilikom promoviran je i prijevod izdanja na engleskom jeziku, kao i CD knjige prilagođen slijepim i slabovidnim osobama.

Uvodno izlaganje na promociji imala je **prof. dr. Fahira Fejzić-Čengić**, a knjigu su promovirali **Murat Tahirović**, predsjednik Udruženja žrtava i svjedoka genocida, **prof. dr. Rasim Muratović**, direktor Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, **Sakib Pleh** i **Fikret Grabovica**, predsjednik Udruženja ubijene djece opkoljenog Sarajeva 1992-1995.

Knjiga *Moj osmijeh je moja osveta* je autobiografsko djelo autorice, preživjele svjedokinje genocida u Srebrenici.

DIREKTOR INSTITUTA BORAVIO NA STUDIJSKOM USAVRŠAVANJU U OSLU

30. oktobar 2017

Direktor Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, **dr. Rasim Muratović**, od 16. do 29. oktobra 2017. godine boravio je na studijskom usavršavanju u Oslu u Norveškoj.

O trošku Ministarstva za vanjske poslove Kraljevine Norveške dr. Rasim Muratović je boravio u NORLA (Norveškom centru za literaturu u inostranstvu).

PROMOCIJA INSTITUTA U TRAVNIČKOJ MEDRESI

5. oktobar 2017

Četvrtog oktobra 2017. godine, povodom Dana škole, učenicima i profesorima Elči Ibrahim-pašine medrese u Travniku predstavili su se Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu i Institut za islamsku tradiciju Bošnjaka. Tom prilikom održana je promocija naučne studije *Zločini nad Bošnjacima Jajca, Jezera i Šipova 1992-1995*. Promotori su bili **dr. Dževada Šuško**, direktorica Instituta za islamsku tradiciju Bošnjaka, i **dr. Rasim Muratović**, direktor Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu.

Moderator promocije, kojoj je prisustvovalo oko 500 učenica i učenika, kao i profesori i direktor Medrese **Dževdet Šošić**, bio je **Zehrudin ef. Hadžić**, glavni imam Medžlisa Islamske zajednice Jajce.

PREDSTAVNICI INSTITUTA POSJETILI MEMORIJALNI CENTAR GORNJA KALESIJA

2. oktobar 2017.

Prvog oktobra 2017. godine direktor Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu **dr. Rasim Muratović** posjetio je Memorijalni centar Gornja Kalesija, posvećen žrtvama genocida u Zvorniku 1992-1995. godine.

U okviru posjete izvršen je i obilazak cjelokupnog Memorijalnog kompleksa gdje je direktor Muratović izrazio zadovoljstvo zbog multifunkcionalnosti centra koji bi, kao takav, mogao poslužiti kao model i za druge općine s velikim brojem žrtava.

U sklopu posjete održan je sastanak s **Ahmetom Grahićem**, predsjednikom Udruženja porodica nestalih i zarobljenih općine Zvornik, **Hakijom Smajlovićem**, sekretarom Udruženja, i **Mustafom ef. Muharemovićem**, predsjednikom Medžlisa Islamske zajednice Zvornik. Na sastanku je iznesen stav o kompleksnosti istraživanja zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava u regionu Podrinja, posebno genocida kao najtežeg oblika zločina, i to zbog ogromnih razmjera izvršenja zločina, velikog broja žrtava i svakim danom sve manjeg broja očevidaca zločina.

U vezi s tim konstatirana je i važnost istraživanja zločina počinjenih na području Zvornika.

Domaćin posjete gospodin **Ahmet Grahić** je istakao da je najveći problem još uvijek veliki broj nepronađenih posmrtnih ostataka i nekažnjavanje organizatora i izvršilaca zločina u Zvorniku.

U ime Instituta sastanku su prisustvovali i **mr. Muamer Džananović**, viši stručni saradnik, i **mr. Elvedin Mulagić**, spoljni saradnik Instituta.

**PROMOVIRANA KNJIGA
ZLOČINI NAD BOŠNJACIMA JAJCA,
JEZERA I ŠIPOVA 1992-1995**

18. septembar 2017.

U petak, 14. septembra 2017. godine u prostorijama Doma kulture Jajce promovirana je knjiga *Zločini nad Bošnjacima Jajca, Jezera i Šipova 1992-1995*.

Autori prvog dijela knjige “*Zločini protiv čovječnosti i međunarodnog prava nad Bošnjacima Jajca, Jezera i Šipova 1992-1995*.” su **mr. sc. Zilha Mastalić-Košuta**, **mr. Alma Hajrić-Čaušević** i **mr. Almir Grabovica**. **Dr. Elvir Duranović** i **mr. Hikmet Karčić** autori su drugog dijela: “*Memorijalizacija zločina nad Bošnjacima Jajca, Jezera i Šipova*”.

Knjigu su promovirali **prof. dr. Rasim Muratović**, direktor Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, **Amor Mašović**, član kolegija direktorā Instituta za nestale Bosne i Hercegovine, **Zehrudin ef. Hadžić**, glavni imam Medžlisa Islamske zajednice Jajce, i **dr. Elvir Duranović** iz Instituta za islamsku tradiciju Bošnjaka.

Promociji je prisustvovalo nekoliko stotina građana Jajca, Jezera i Šipova, kao i mnogobrojni gosti iz političkog, vojnog, kulturnog i vjerskog života.

Monografija je rezultat višegodišnjeg naučno-istraživačkog rada Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, u saradnji s Medžlisom Islamske zajednice Jajce te Institutom za islamsku tradiciju Bošnjaka.

Urednik knjige ispred Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava je **mr. sc. Merisa Karović-Babić**.

**PROMOVIRANA MONOGRAFIJA
PRVI KORPUS ARMİJE REPUBLİKE
BOSNE I HERCEGOVINE**

5. septembar 2017.

U srijedu, 30. augusta 2017. godine u Multimedijskoj sali Memorijalnog fonda (Fond Kantona Sarajevo za izgradnju i očuvanje grobalja šehida i poginulih boraca, memorijalnih centara i spomen-obilježja žrtava genocida) održana je promocija monografije *Prvi korpus Armije Republike Bosne i Hercegovine*, grupe autora, a u izdanju Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu.

Monografiju su promovirali **akademik prof. dr. Mirko Pejanović** i **prof. dr. Ivo Komšić**, ratni članovi Predsjedništva Bosne i Hercegovine, **prof. dr. Ismet Alija**, ratni komandant Armije Republike Bosne i Hercegovine, **mr. Muharem Fišo**, ministar za boračka pitanja Kantona Sarajevo, a moderator promocije bio je **mr. Vahid**

Karavelić, general Armije Republike Bosne i Hercegovine.

Promociji je prisustvovao veliki broj gostiju iz vojnog, političkog, vjerskog i kulturnog života, kao i mnogobrojni pripadnici Prvog korpusa Armije Republike Bosne i Hercegovine.

U SANSKOM MOSTU ODRŽANA PROMOCIJA KNJIGE *GENOCID U SANSKOM MOSTU*

STUDENTI UNIVERZITETA DENVER POSJETILI INSTITUT

28. juli 2017.

U petak, 28. jula 2017. godine, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu posjetili su studenti s Univerziteta Denver, Colorado, SAD, s profesoricom **Ann Petrila**. Profesorica Petrila svake godine organizira posjetu studenata ovog Univerziteta Bosni i Hercegovini.

Dr. Rasim Muratović, direktor Instituta, studentima je održao prigodno predanje i upoznao ih s radom Instituta, kao i sa činjenicama o agresiji na Republiku Bosnu i Hercegovinu.

24. juli 2017.

Promocija knjige *Genocid u Sanskom Mostu*, autora **dr. Muje Begića**, održana je u Sanskom Mostu u haremu Hamzi-begove džamije, u prisustvu velikog broja prisutnih građana, 21. jula 2017. godine.

Organizatori promocije bili su Medžlis Islamske zajednice Sanski Most, Udruženje logoraša Sanski Most i Savez bošnjačkih nevladinih organizacija. Knjiga ima 856 stranica i bavi se istraživanjem zločina počinjenih na području općine Sanski Most tokom agresije i okupacije ove općine. Recenzenti knjige su **akademik prof. dr. Smil Čekić** i **prof. dr. Rasim Muratović**. Istaknuto je kako je ovo od okončanja agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu prva knjiga

koja temu ratnih zločina u Sanskom Mostu tretira sveobuhvatno, slijedom svih naučnoistraživačkih parametara, tako da se može konstatirati da se radi o referentnoj naučnoj studiji, što je itekako važno naglasiti.

Činjenica da knjiga izlazi u izdanju Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu dovoljno govori u prilog ovoj konstataciji. Autor na preko 850 stranica vjerno i argumentirano prikazuje težinu i razmjere počinjenih zločina genocida u Sanskom Mostu. U navodima brojnih zločina ubistava, zatvaranja, maltretiranja, autor donosi brojne dokaze: policijske i druge izvještaje, medicinske i obdukcione nalaze, nalaze vještačenja, svjedočenja, koje će budućim istraživačima biti od velike koristi. **Dr. Rasim Muratović** je istakao kako knjiga predstavlja ozbiljnu naučnu studiju koja je nastala kao rezultat kontinuiranog i upornog rada autora u proteklom periodu da istraži i obradi masovne zločine i genocid nad civilnim stanovništvom na prostoru Bosanske krajine u periodu agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu.

„Ovaj rukopis dolazi u vrijeme kada je na prostorima Bosne i Hercegovine, otvoreno i javno, u političkim i naučnim krugovima prisutno negiranje genocida uprkos pravomoćnim sudskim presudama i brojnim činjenicama koje potvrđuju da je na prostoru Republike Bosne i Hercegovine počinjen genocid. Ovakvim stajalištima genocid ulazi u svoju završnu fazu, fazu poricanja“, istakao je dr. Muratović.

ODRŽANA KOMEMORACIJA I KLANJANA DŽENAZA ZA 71 ŽRTVU GENOCIDA

12. juli 2017.

U Memorijalnom centru Potočari - Srebrenica održana je komemoracija i klanjana dženaza za 71 identificiranu žrtvu genocida u i oko Srebrenice jula 1995.

U Potočarima je s ovom dženazom ukopano 6.575 identificiranih žrtava genocida, a još se traga za preko njih hiljadu.

Među 71 žrtvom najmlađa je 15-godišnji **Damir (Kemal) Suljić** čiji su posmrtni ostaci pronađeni u bratunačkoj masovnoj grobnici Blječeva, a najstarija žrtva je **Alija (Huso) Salihović**, rođen 1923. Njegovi posmrtni ostaci pronađeni su u masovnim grobnicama Zeleni Jadar i Pustumlići.

Podsjećamo da su jula 1995. Bošnjaci s područja sigurne zone UN-a Srebrenica ubijani na raznim mjestima - na teritoriji četrnaest općina Republike Bosne i Hercegovine i to u Srebrenici, Bratuncu, Zvorniku, Vlasenici, Šekovićima, Kalesiji, Živinicama, Kladnju, Olovu, Bijeljini, Han-Pijesku, Rogatici, Višegradu i Trnovu. Utvrđen je broj od preko 25. 000 učesnika koji su po raznim osnovama i na različite načine učestvovali u genocidu nad Bošnjacima jula 1995.

Ove godine u ime Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu član Organizacionog odbora za obilježavanje 22. godišnjice od genocida

u i oko Srebrenice jula 1995. bio je **mr. Muamer Džananović**, viši stručni saradnik u Institutu, inače i član Pododbora za naučnu, kulturnu i izdavačku djelatnost Organizacionog odbora.

KNJIŽEVNICI IZ ISLAMSKE REPUBLIKE IRAN U POSJETI INSTITUTU

12. juli 2017.

U petak 7. jula Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu posjetila je grupa književnika, pjesnika i kulturnih radnika iz Islamske Republike Iran.

U organizaciji Udruženja književnika IR Iran u Bosnu i Hercegovinu doputovala je grupa književnika, pjesnika i kulturnih radnika s namjerom da učestvuju u Maršu mira – Srebrenica 2017. Tokom boravka u Sarajevu posjetili su šehidsko mezarje Kovači, muzej „Alija Izetbegović“, Tunnel spasa u Butmiru, izložbu fotografija Tarika Samaraha o genocidu u Srebrenici i Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu.

Grupu su sačinjavali **Mahdi Qazeli**, predsjednik Udruženja književnika IR Iran, **Hamid Mohammadi**, sekretar Udruženja, **Majid Qayseri**, književnik, **Morteza Kazi**, književnik, **Rademah Mahrfabani**, književnik za djecu, **Hamed Askeri**, pjesnik, gospođa **Afroz Mahdijan**, književnica, **Mohsen Rezvani**, pjesnik, **Hasan Habibullah Zade**, književnik, **Mohammad Reza Šahidifard**, reditelj, i **Merjem Baradaran**, književnica.

Tokom boravka na Institutu gosti iz IR Iran razgovarali su s **Rasimom Muratovićem**, direktorom, i drugim uposlenicima Instituta. **Dr. Rasim Muratović** je goste iz ove prijateljske zemlje upoznao s aktivnostima i dosadašnjim izdanjima Instituta. Gosti iz Irana posebno su se interesirali za uzroke genocida nad Bošnjacima i načine na koje se genocid dokumentira i saznanja o njemu čuvaju i publiciraju.

PROF. DR. DAVID PETTIGREW POSJETIO INSTITUT

6. juli 2017.

U četvrtak, 6. jula 2017. godine, **prof. dr. David Pettigrew** posjetio je Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu.

Tom prilikom je s direktorom Instituta, **dr. Rasimom Muratovićem**, razgovarao o svim aktuelnim pitanjima vezanim za istraživanje zločina protiv čovječnosti u Bosni i Hercegovini s kraja 20. stoljeća.

Prof. dr. David Pettigrew profesor je filozofije na Univerzitetu Southern Connecticut, SAD. Mnoga svoja istraživanja posvetio je genocidu i drugim oblicima zločina počinjenim na području Bosne i Hercegovine.

PROF. DR. ARNE JOHAN VETLESEN O UTISCIMA S PUTOVANJA PO BOSNI I HERCEGOVINI

5. juli 2017.

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu u maju 2017. godine bio je domaćin jednom od najpoznatijih norveških filozofa **prof. dr. Arneu Johanu Vetlesenu**.

U okviru posjete Bosni i Hercegovini, od 14. do 21. maja 2017. godine, prof. Vetlesen je učestvovao u promocijama svoje knjige *Studije o zlu*, koje su održane u Sarajevu, Tuzli i Bihaću.

Po povratku u Norvešku prof. Vetlesen je napisao tekst o utiscima s puta u Bosnu, koji je objavio u norveškim novinama „Morgenbladet“ 23. juna 2017. godine.

PROF. DR. KEITH DOUBT POSJETIO INSTITUT

3. juli 2017.

U četvrtak, 29. juna 2017. godine, **prof. dr. Keith Doubt** posjetio je Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu. Tom prilikom je s direktorom Instituta, **dr. Rasimom Muratovićem**, razgovarao o aktuelnim savremenim dilemama iz oblasti istraživanja zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava.

Keith Doubt je profesor sociologije na američkom Wittenberg univerzitetu. U fokusu njegovog istraživanja našla se i Bosna i Hercegovina te je napisao iznimno važno djelo Sociologija nakon Bosne.

DIREKTOR INSTITUTA ZA ISTRAŽIVANJE ZLOČINA U OSLU ODRŽAO PREDAVANJE “GENOCID U SIGURNOJ ZONI UN-A, SREBRENICA, JULA 1995”

5. juni 2017.

Na poziv Saveza udruženja građana Bosne i Hercegovine u Norveškoj direktor Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, **dr. Rasim Muratović**, od 1. do 3. juna 2017. godine boravio je u Oslu, glavnom gradu Norveške. Tom prilikom **dr. Muratović** je u sklopu manifestacije *Obilježavanje genocida u Srebrenici* održao predavanje o temi “Genocid u sigurnoj zoni UN-a Srebrenica, jula 1995”.

Direktor Muratović je 2. juna 2017. godine, zajedno s profesorom s Univerziteta u Oslu **Arne-om Johanom Vetlesenom**, posjetio Holokaust centar u Oslu, gdje je razgovarao s jednim brojem uposlenika i direktoricom Centra profesoricom **Guri Hjeltnes**. Istog dana **dr. Muratović** imao je neformalnu posjetu NORLA/*Norwegian Literature Abroad*.

OTVORENA IZLOŽBA FOTOGRAFIJA “KAD JE VRIJEME STALO” U EUROPSKOM DOMU U ZAGREBU

5. juni 2017.

Vijeće bošnjačke nacionalne manjine grada Zagreba, u saradnji s Europskim domom Zagreb, Udrugom “Hrvatski dom” – Ljubija i Institutom za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, 31. maja 2017. godine povodom obilježavanja Dana bijelih traka, koji se već tradicionalno održava u gradu Zagrebu u znak sjećanja na nevine žrtve općine Prijedor, upriličilo je otvorenje izložbe “Kad je vrijeme stalo” autora **dr. sc. Muje Begića** i akademskog produkt dizajnera Edisa Vojića. Izložba je otvorena u prepunoj sali Europskog doma, u srcu Zagreba.

Izložba fotografija “Kad je vrijeme stalo” dio je naučnoistraživačkog projekta dokumentiranja zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava počinjenih na području Bosanske krajine. Prikazuje satove i lične predmete pronađene u masovnim grobnicama uz žrtve, a cilj izložbe je senzibiliranje javnosti o patnjama žrtava i suočavanja sa prošlošću.

Otvorenju izložbe prisustvovali su izaslanik predsjednice R Hrvatske **Kolinda Grabar-Kitarović**, izaslanik premijera vlade R Hrvatske **Andreja Plenkovića**, izaslanica predsjednika sabora R Hrvatske **Gordana Jandrokovića**, izaslanik gradonačelnika grada Zagreba **Milana Bandića**, predstavnici IZ u R Hrvatskoj te predsjednik Vijeća manjina u R Hrvatskoj.

Izložbu je otvorio Branko Lustig. Branko Lustig preživio je nacističke logore Auschwitz i Bergen-Belsen. Kao najbolji producent nagrađen je dva puta filmskom nagradom Oscar za filmove *Schindlerova lista* i *Gladijator*. Bijelu traku simbolično je vezao na ruci preko serijskog broja koji je dobio u logoru Auschwitz.

PROMOVIRANA KNJIGA *OLOVO 1992-1995. – STRADANJE I RAZARANJE HEROJSKOG OLOVA*

26. maj 2017.

U četvrtak, 25. maja 2017. godine u sportskom centru Olovo promovirana je knjiga *Olovo 1992-1995. Stradanje i razaranje herojskog Olova*, autora **dr. Rasima Muratovića**, a u izdanju Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu.

Knjigu su promovirali akademik, **prof. dr. Ejup Ganić**, akademik, **prof. dr. Mirko Pejanović**, akademik, **prof. dr. Smail Ćekić** i **dr. Rasim Muratović**, autor i direktor Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu. Promocijom je moderirao **dr. Ermin Kuka**.

Na promociji su se također obratili **Fadil Karčić**, komandant 1. Slavne olovske brdske brigade, **Fahrudin Čolaković**, ministar za boračka pitanja ZDK-a, kao i **Đemal Memagić**, načelnik Općine Olovo.

Promociji je prisustvovao veliki broj osoba iz političkog, kulturnog i vjerskog života, kao i nekoliko stotina građana Olova, učenika, pripadnika 1. Slavne olovske brdske brigade, porodice šehida i poginulih boraca i ratnih vojnih invalida.

INSTITUT ZA ISTRAŽIVANJE ZLOČINA UGOSTIO PROF. DR. ARNEA JOHANA VETLESENA

22. maj 2017.

Od 15. do 19. maja 2017. godine Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu ugostio je **Arnea Johana Vetlesena**, vodećeg norveškog filozofa i profesora s Univerziteta u Oslu. U tom periodu Institut je u saradnji s Filozofskim fakultetom u Tuzli i Muzejom Unsko-sanskoga kantona u Bihaću organizirao tri promocije Vetlesenove najnovije knjige *Studije o zlu / Studier i ondskap*, koju je s norveškog na bosanski jezik preveo **dr. Rasim Muratović**, direktor Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu.

Prva promocija održana je u ponedjeljak, 15. Maja 2017. godine, u prostorijama Instituta za

istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, a knjigu su promovirali **dr. sc. Ermin Kuka**, naučni saradnik, i **mr. Muamer Džananović**, viši stručni saradnik Instituta.

Druga promocija održana je u prostorijama Rektorata Univerziteta u Tuzli u utorak, 16. maja 2017. godine. Knjigu su promovirali **akademik, prof. dr. Enver Halilović, prof. dr. Keith Doubt, prof. dr. Adib Đozić i prof. dr. Najil Kurtić.**

Treća promocija održana je u Bihaću, u prostorijama Muzeja Prvog zasjedanja AVNOJ-a, u srijedu, 17. maja 2017. godine, a knjigu su promovirali **prof. dr. Amela Čolić, dr. Mujo Begić i dr. Rasim Muratović.**

Arne Johan Vetlesen (1960) autor je dvadesetak knjiga i stotina naučnih radova i eseja u kojima izučava pojam zla. Zbog Vetlesenovog upornog rada na izučavanju zla, ali i ljudskog dostojanstva, dobio je nagradu Fangenes testamente (Logoraški testament, 2004. godine), koju svake godine Norveški institut za mir dodjeljuje istraživačima koji su dali poseban doprinos u borbi protiv zla.

Na prijedlog Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu je profesoru Vetlesenu 2015. godine dodijelio Nagradu za mir i progres.

Vetlesenovi naučni eseji su nastojanje da se nauka koristi za razumijevanje provala barbarstva i zapretanih zločinačkih instikata koji završavaju genocidom. Svi njegovi radovi imaju osnovni cilj - a to je razumijevanja uzroka, ciljeva i razmjera genocida, te prevencije genocida kao zločina i zla najvišeg ranga.

PROČITAJTE INTERVJU S DIREKTOROM INSTITUTA ZA ISTRAŽIVANJE ZLOČINA PROTIV ČOVJEČNOSTI I MEĐUNARODNOG PRAVA UNIVERZITETA U SARAJEVU KOJI JE DAO ZA ČASOPIS “STAV”

16. mart 2017.

Pročitajte intervju s direktorom Institutu za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, dr. Rasimom Muratovićem, koji je dao za časopis “Stav” povodom Aplikacije za reviziju presude Međunarodnog suda pravde iz 2007. godine.

Intervju u cijelosti pročitajte u nastavku.

Razgovarao: Mahir SOKOLIJA

Fotografije: Muhidin ŽIVOJEVIĆ

Prof. dr. Rasim Muratović (1956) doktor je socioloških nauka, autor deset knjiga i dva radioromana, jedanaest knjiga preveo je s norveškog na bosanski jezik. Od 2014. godine direktor je Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu. Za Stav otkriva kada je počela priprema za izradu Aplikacije za reviziju presude Međunarodnog suda pravde iz 2007. godine, ko su bili članovi ekspertnog tima, podsjeća na važnost postojeće presude i pojašnjava zašto se tokom izrade Aplikacije ekspertni tim odlučio za šutnju.

STAV: *Kakva je bila uloga Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava u pripremanju Aplikacije za reviziju presude Međunarodnog suda pravde (MSP) po tužbi Bosne i Hercegovine protiv Srbije za genocid i otkada je Institut u to bio uključen?*

MURATOVIĆ: Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, kao državna institucija i institucija članica Univerziteta, imao je, uz agenta Softića, ključnu ulogu, da ne kažem glavnu, u ovom za Institut najvećem, najobimnijem i najvažnijem projektu ikada. Institut je na ovome

radio deset godina, a intenzivno od 28. novembra 2015. godine, kada sam se jednim pismom obratio predsjedniku Izetbegoviću, nakon čega su pod vodstvom agenta Softića, a u saradnji s kabinetom predsjednika Izetbegovića, intenzivirane aktivnosti na pripremi Aplikacije za reviziju presude iz februara 2007. godine. Kontaktirali smo prof. dr. Sakiba Softića, koji je početkom 2016. godine uputio pismo na više od dvjesto adresa različitih institucija, a naročito onima koji su po prirodi posla bili obavezni prikupljati činjenice i dokaze, da naprave presjek i dostave ono što su eventualno prikupili, a smatraju da bi se na osnovu toga mogao pokrenuti postupak revizije presude. Nešto poslije, preko nadležnih državnih organa, obratili smo se Međunarodnom krivičnom sudu u Hagu da skine oznake tajnosti i da nam dostavi sve neredigirane zapisnike, a naročito s 39. i 40. sjednice Vrhovnog savjeta odbrane (VSO) SR Jugoslavije. Na isti način obratili smo se određenim ministarstvima u Srbiji i Hrvatskoj da nam, u skladu sa sporazumima o saradnji, dostave određena dokumenta koja smo smatrali važnim u našim aktivnostima.

Nakon toga je agent prof. dr. Softić formirao tim koji su sačinjavali: akademik prof. dr. Smail Čekić, prof. dr. Kasim Trnka, prof. dr. Senadin Lavić, prof. dr. Zijad Hasić, prof. dr. Dževad Mahmutović, advokatica Vasvija Vidović, advokat Asim Crnalić, general Mustafa Polutak, Amor Mašović, mr. Enis Omerović, te saradnici tima: mr. Sabina Subašić-Galijatović, mr. Hasan Nuhanić i Halisa Čengić. Za sjedište ekspertnog tima određen je Institut, a meni, kao direktoru Instituta, pripala je čast da kao član tima koordiniram njegovim radom.

Na osnovu usvojenog plana aktivnosti, tim je imao zadatak da sve relevantne dokaze naučne provenijencije, a koje je Institut godinama prikupljao, prilagodi pravnoj teoriji i praksi. Dokaze nauke tim je prilagođavao zahtjevu struke, odnosno međunarodnog prava. Ovaj tim radio je do podnošenja zahtjeva za reviziju.

STAV: *Zahtjev za reviziju presude donesene 26. februara 2007. godine predat je 23. februara ove godine, a već 9. marta Registrar Međunarodnog*

suda pravde u Hagu obavijestio je Predsjedništvo BiH da Sud zahtjev neće ni razmatrati. Je li Vas iznenadila ovako brza reakcija?

MURATOVIĆ: Nije, s obzirom na sve ono što se u međuvremenu dešavalo. Ovdje ću iznijeti samo neke detalje. Odmah nakon što smo počeli s radom, krenula je intenzivna i koordinirana aktivnost predstavnika međunarodne zajednice u Bosni i Hercegovini, koji su obilazili visoke političke i vjerske dužnosnike i uvjeravali ih kako ne treba ići s revizijom. To je bio prvi pokušaj da nas se spriječi da podnesemo zahtjev za reviziju. Drugi je bila odluka PIC-a, po kojoj su sve zemlje članice, izuzev Turske (koja predstavlja 66 muslimanskih zemalja), bile za to da se ne ide s revizijom. Kada ste to vidjeli ili čuli da isti politički stav imaju SAD, Kina, Rusija, Njemačka, Francuska...? E, u ovom slučaju, protiv Bosne je tako bilo. Registrar Suda je prije toga, u maju 2016. godine, pokušao ukinuti odluku Predsjedništva Bosne i Hercegovine od 4. oktobra 2002. godine, po kojoj je prof. dr. Sakib Softić imenovan za agenta Bosne i Hercegovine u slučaju Bosna i Hercegovina protiv Srbije. To je bio treći pokušaj da nas spriječi da podnesemo zahtjev za reviziju.

Sve nam je to ukazivalo da to neće biti jednostavan posao. Ali, nije nam padalo na pamet da se predamo unaprijed. Niko od nas nije nikada pomišljao da istakne bijelu zastavu i da se preda bez borbe. Znali smo da protiv sebe imamo ne samo Srbiju nego ono što se kolokvijalno zove "međunarodna zajednica", koja je sa Srbijom bila u dobroj mjeri umiješana u genocid u Bosni i Hercegovini na kraju 20. stoljeća. Šta se poslije dešavalo, znamo. Zaprimili su Aplikaciju, pročitali je i, kada su vidjeli šta ondje stoji, odbacili je "iz proceduralnih razloga". Ali ne, kako se to pokušava prikazati u javnosti, zbog toga što prof. dr. Softić nije legitiman agent, nego zbog pisama Ivanića i Čovića, koji su bili protiv revizije. Dakle, njihova pisma, a ne Softićeva navodna nelegitimnost, bili su povod za odbacivanje zahtjeva za reviziju. Uzroci su, naravno, mnogo dublji.

STAV: *Kako ste doživjeli ovakav rasplet događaja?*

MURATOVIĆ: To su ti uzroci koje sam nagovijestio i o tome se može napisati posebna studija. Ali za ovu priliku citirat ću norveškog profesora Thomasa Hyllanda Eriksena, koji u svom poznatom djelu *Bak fiende bildet*, prevedenom na bosanski kao *Paranoja globalizacije*, kaže: “Ako zahtjevi muslimana i drugih za pravdom, priznanjem i poštovanjem budu primljeni s ničim drugim nego s visokom arogancijom, svijet će sigurno, vrlo brzo, biti u vatri. Svijet u kojem je sposobnost za slušanje onih drugih postala važnijom nego ikada.” Međunarodni sud pravde muslimane iz Bosne nije htio ni saslušati, nego im je njihov zahtjev za pravdom vratio natrag uz lažno obrazloženje da je to iz proceduralnih razloga, stvarajući tako ambijent međusobnih svađa i optužbi, što je u jednom trenutku bilo poprimilo oblike šizmogeneze. Ali, neće to ići baš tako. Da ponovo citiram profesora Eriksena: “Bosna je zemlja 100% evropska, ali je preovlađujuće muslimanska, i u godinama i događajima što dolaze ona će igrati jednu od ključnih uloga.” Doći će brzo vrijeme kada će nas “međunarodna zajednica” morati prihvatiti kao ravnopravnog partnera.

STAV: *Nakon obavijesti da zahtjev za reviziju neće biti ni razmatran, poslana Predsjedništvu BiH, predsjednik Međunarodnog suda pravde saopćio je da je agent BiH u procesu protiv Srbije Sakib Softić još u maju prošle godine znao da nema legitimitet u procesu revizije. Da li ste Vi, kao direktor Instituta, uključenog u pripremu Aplikacije za reviziju presude, raspolagali informacijom da Softić, kako tvrde iz Suda u Hagu, nije imao legitimitet za podnošenje Aplikacije?*

MURATOVIĆ: Naravno da smo to svi u timu znali i o tome smo najozbiljnije raspravljali skoro na svakom našem sastanku. Za nas je bio prioritet pisanje teksta Aplikacije znajući za relevantnost i mjerodavnost odluke Predsjedništva Bosne i Hercegovine od 4. oktobra 2002. godine, na osnovu koje je prof. dr. Softić legitiman agent. Pokazalo se da ta odluka do danas nije poništena, niti je nekom drugom odlukom imenovan neko drugi za agenta. Ne morate biti pravnik

pa da znate da registar bilo kojeg suda ne može poništiti odluku najvišeg organa države koja je u sporu. Tako, kao što kako kaže profesor Scheffer, “ne postoji razlog da gospodin Softić ne bude legitiman agent i u situaciji u kojoj Bosna i Hercegovina traži reviziju”. Snaga ovog argumenta mogla bi biti razlogom zašto predsjednik ICJ-a nije eksplicitno naglasio pitanje imenovanja, nego se fokusirao na pisma članova Predsjedništva. U Statutu, pravilima i praksi MSP-a, tvrdi Scheffer, “ne postoje odredbe koje reviziju presude definiraju kao novi proces i koji zahtijevaju novu institucionalnu odluku za taj postupak, te je Sud trebao dopustiti stranama u postupku da o tome rasprave pred Sudom”.

STAV: *Je li odbijanjem Međunarodnog suda pravde da razmatra zahtjev Bosne i Hercegovine za revizijom presude stavljena pravna tačka na ulogu Srbije u genocidu počinjenom u našoj zemlji i šta to tačno znači s obzirom na presudu iz 2007. godine?*

MURATOVIĆ: Naravno da nije stavljena nikakva tačka, pa ni pravna. Ali da podsjetim na neke najvažnije činjenice iz presude iz 2007: Međunarodni sud pravde prvi put u svojoj historiji utvrdio je odgovornost jedne države zbog kršenja Konvencije o sprječavanju i kažnjavanju zločina genocida. Stoga ova presuda ima historijsku važnost. Sud je, baveći se pitanjem odgovornosti SR Jugoslavije za genocid počinjen u Bosni i Hercegovini, utvrdio da je vojska SR Jugoslavije učestvovala u ratu u Bosni i Hercegovini. Sud je konstatirao da postoji mnoštvo dokaza koji potvrđuju direktno ili indirektno učešće zvanične vojske SR Jugoslavije u vojnim operacijama u Bosni i Hercegovini.

Pored direktnog učešća vojske SR Jugoslavije u vojnim operacijama u Bosni i Hercegovini, Sud je ustanovio da je SR Jugoslavija pružala znatnu vojnu i finansijsku pomoć Republici Srpskoj, bez koje ona ne bi mogla izvršiti najvažnije vojne i paravojne aktivnosti. (Cijelu presudu imate na web stranici Instituta.)

Ono što Bosna tada nije dokazala, po mišljenju Suda, jeste to da su zločini koji potvrđuju počinjenje materijalnog elementa (*actus reus*) genocida počinjeni sa specifičnom genocidnom

namjerom (dolus specialis) i da su radnje genocida “u i oko Srebrenice” pripisivane SRJ te da je ona za njih odgovorna.

Ovo su vrlo važne činjenice koje, kao takve, ostaju do Sudnjeg dana i koje treba zapamtiti i od kojih trebaju polaziti sve naredne aktivnosti svih nas.

STAV: *U sjeni sporenja legitimiteta Sakiba Softića ostali su elementi neophodni za reviziju presude kojom je Srbija prije deset godina proglašena krivom što nije spriječila genocid u Bosni i Hercegovini. Čiju ste sve podršku imali u potrazi za novim činjenicama, kao jednom od ključnih elemenata za reviziju?*

MURATOVIĆ: Nismo tragali samo za novim činjenicama, nego je Aplikacija za reviziju bila pripremljena da ponudi MSP u potrebnu priliku da pregleda dokaze kako bi odlučili da li je genocid izvršen u periodu od 1992. do 1995. godine u Bosni i Hercegovini i da li je Srbija odgovorna za to. Da ponovo citiram profesora Scheffera: “Historija neće blagonaklono gledati na odluku Međunarodnog suda pravde o odbijanju Aplikacije za reviziju.”

O detaljima vezanim za prikupljanje dokaza još uvijek ne mogu govoriti. Imali smo naše ljude u Srbiji, Hrvatskoj, Sloveniji, Njemačkoj i Holandiji. Tekst Aplikacije pisan je na tri kontinenta, u Americi, Evropi i Aziji, u sedam gradova: New Yorku, Londonu, Amsterdamu, Ljubljani, Sarajevu (na više mjesta), Istanbulu i Amanu (Jordan).

STAV: *Ko je donio takvu odluku i zašto je javnost cijeli period pripreme za pripremu zahtjeva za reviziju bila uskraćena za informaciju da postoji tim koji se bavi izradom Aplikacije i da se na tom poslu intenzivno radi? Čemu toliki veo tajnosti?*

MURATOVIĆ: Cijeli život radim odgovorne državne poslove. Ovo je najodgovorniji posao koji sam radio u svome životu. Mi se nismo krili od javnosti niti smo krili da radimo to što smo radili. Nije to bio nikakav zatvoreni krug niti tim

nekih ekstra patriota koji je držao monopol. Sva-ko dobronamjeran ko je mogao i htio pomoći bio je dobrodošao i poziv prof. dr. Softića iz maja 2016. godine bio je otvoren za sve. Takav način rada i odnos prema javnosti nije bio iz ekstra patriotskih razloga, nego iz razloga sigurnosti. Pa vi pripremate teren za reviziju presude za najveći zločin, zločin genocida, i sada trebate svaki dan obavještavati javnost, a time i suprotnu stranu, dokle ste došli, koji su vam argumenti za sutrašnji proces itd.!? Mene je zvalo stotine novinara, principijelno nikome nisam davao izjave. U tom kontekstu, ispričat ću zanimljiv događaj. Nazvala me novinarka iz jedne velike TV kuće da budem gost na njihovoj TV. Pitam: “A o čemu ćemo razgovarati?” “Pa, da ukratko pređemo kroz tekst Aplikacije”, odgovorila je. Ja sam je upitao: “A znate Vi li šta ste me pitali?” Nakon toga, ona je zanimala, zanimalo sam i ja. I, eto, od tada pa evo do sada trajala je ta moja “sramna šutnja”.

STAV: *U pripremi Aplikacije sudjelovale su različite institucije, stručnjaci, političari, osobe izravno i neizravno uključene u njezinu izradu, pa ipak informacije o formiranju tima i radu na Aplikaciji nisu procurile u javnost, čak ni uprkos snažnom pritisku pojedinaca i medija koji su upozoravali na istjecanje roka za njenu predaju. Kako to tumačite?*

MURATOVIĆ: Jednostavno, bio je to dogovor nas u timu. Svaki naš sastanak počinjali smo i završavali s podsjećanjem na obavezu šutnje do daljnjeg. U cilju postizanja što boljeg rezultata i zaštite da to što radimo ne dobije tužena strana, preozbiljno je sve to bilo. I bila je to velika odgovornost.

Na kraju je kompletiran tim u sastavu: David Scheffer (SAD), Phon van den Biesen (Holandija), Alain Pellé (Francuska), Paulo Polchetti (Italija), koji su finalizirali tekst Aplikacije i koji su založili svoje naučne i ljudske dignitete i sjajne diplomatske karijere i bili spremni ući u proces pred Međunarodnim sudom pravde. Ne znam koja je država mogla formirati tako reprezentativan tim?! Eto zašto su nam vratili Aplikaciju, obrazlažući to proceduralnim razlozima.

STAV: *Kako da shvatimo to što su u RS-u mnogo žučnije i žustrije reakcije na reviziju presude nego u samoj tuženoj Srbiji?*

MURATOVIĆ: Bosanski Srbi hoće da budu veći Srbi od Srba iz Šumadije.

STAV: *Malo je javnosti poznato da su presude za genocid počinjen nad Bošnjacima tokom agresije, osim u Bosni i Hercegovini i u Hagu, donesene i u Njemačkoj, i to za zločine koji su se dogodili u različitim dijelovima naše države. Da li je ta činjenica dovoljno iskorištena i šta uopće znači to da je za genocid presuđeno i za zločine izvan Srebrenice?*

MURATOVIĆ: Upravo smo na tome fokusirali naš rad. U početku smo imali dilemu da li se fokusirati samo na Srebrenicu ili na cijelu Bosnu i Hercegovinu. Nakon žustrih, ali konstruktivnih rasprava, prevladala je opcija da je genocid počinjen nad Bošnjacima u Bosni i Hercegovinu u periodu od 1992. do 1995. godine, a o čemu govore i ove presude koje ste spomenuli u vašem pitanju.

STAV: *Priprema Aplikacije samo je jedna u nizu aktivnosti kojima se bavi Institut. Osim organizacije znanstvenih skupova, istraživačkih projekata, objavljivanja radova i knjiga, čime se Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava sve bavi?*

MURATOVIĆ: Institut je naučna institucija i mi se bavimo naučnim istraživanjem zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, uključujući i zločine genocida, ne samo u Bosni i Hercegovini nego u cijelom svijetu. Ali sve to uvijek upoređujemo sa zločinima počinjenim u Bosni i Hercegovini na kraju 20. stoljeća. I moram reći da često nismo kadri naći teorijski model za zlo koje se čini Bošnjacima, evo, već više od stotinu godina.

STAV: *Da li su rezultati rada Instituta korišteni u suđenjima za ratne zločine na našem sudu i međunarodnim sudovima? Da li je Institut i sam podnosio neke prijave i pokretao tužbe?*

MURATOVIĆ: Mi u svakodnevnom radu sarađujemo s domaćim sudovima i tužilaštvima. Dostavljamo im redovno sva naša saznanja i dokaze o izvršenim zločinima. Imam osjećaj da su oni zagušeni i da ne mogu stići uraditi ono što im je na stolovima. Ili je u pitanju nešto drugo. Ne znam.

STAV: *Više od 130 izdanja, istraživačkih knjiga, zbornika, prijevoda, samo u prošloj godini desetak, neki su rezultata rada Instituta. No, stječe se dojam da se o tome u široj javnosti malo zna. Zašto je to tako?*

MURATOVIĆ: Tiha voda brjegove valja. Institut nikada nije bolje stajao, kadrovski, materijalno, i imao veći ugled kod nas i u svijetu. Vijeće Instituta ovih dana donijelo je odluku da se u najskorije vrijeme održi tematska sjednica Vijeća Instituta na kojoj ćemo raspravljati o unapređenju našeg sadržaja i metoda rada. Još bolji dani za Institut tek dolaze.

U tom kontekstu, želim poručiti vašim čitaocima: Glavu gore! Ne smijemo biti narod bez ponosa i prkosa. Zločinci upravo vole takve i oni su im izazov. Iz svega ovoga trebamo izvući pouku u smislu jačanja našeg samopouzdanja. Naša snaga i naše samopouzdanje najbolja su brana eventualnim budućim genocidima. Trebamo biti radini, disciplinirani, vrijedni, društveno korisni. I ne trošimo snagu na međusobno optuživanje. Osnivač sociologije Abu Zaid ‘Abd al-Rahman ibn Muhamed ibn Haldun al-Hadrami (1332–1406) u njegovom temeljnom djelu Muqaddimah kaže: “Neprijatelj neće nikada napasti onu porodicu i ono pleme koje se drži zajedno.”

Na kraju, želim se zahvaliti svim uposlenicima Instituta, svim članovima timova. Posebnu zahvalnost želim uputiti svima onima koji su bili prisutni u Vijećnici 17. februara 2017. godine na savjetovanju. Nije to bila nikakva “bratija u Vijećnici”, nego je to bio najdostojanstveniji skup predstavnika žrtava genocida, istaknutih ličnosti iz političkog, vjerskog, naučnog i kulturnog života, na čelu sa članom Predsjedništva Bosne i Hercegovine Bakirom Izetbegovićem i reisul ulemom Islamske Zajednice u Bosni i Hercegovini Huseinom Kavazovićem, kojem sam prisustvovala i kojim sam imao čast moderirati.

Svi su oni jednoglasno podržali stav agenta prof. dr. Softića i timova da su se stekli uvjeti za podnošenje zahtjeva za reviziju presude iz 2007. godine.

Svi će oni ostati moji najbolji prijatelji do kraja života. I neka mi ne zamjere ostali što ću izdvojiti prof. dr. Sakiba Softića. On je hrabar, odvažan, istrajan, stamen. Agent Bosne i Hercegovine od 2002. godine radi ono što niko od “zvučnih imena” nije htio i nije smio raditi. Njemu svi u Bosni i Hercegovini dugujemo veliku zahvalnost i poštovanje.

PREDSTAVLJEN PROJEKT “GENOCID NAD BOŠNJACIMA”

13. januar 2017

Projekt “Genocid nad Bošnjacima 1992-1995. izvršen u svrhu podjele Republike Bosne i Hercegovine i stvaranja Velike Srbije” promoviran je 12. januara u Narodnom pozorištu u Sarajevu. Cilj projekta je prezentirati korijene, uzroke, ciljeve, razmjere i posljedice agresije izvršene na Republiku Bosnu i Hercegovinu u periodu 1992-1995, te podsjetiti na žrtve strašnog zločina, njegove naručitelje i izvršitelje projektiranog genocidnog plana.

Web stranica genocid.ba/genocide.ba treba predstavljati sučelje sakupljene i sistematizirane arhivske građe, podataka i informacija koje će omogućiti naučnoj, stručnoj i široj javnosti saznanja o razmjerama i kategorijama počinjenih zločina, kao i kategorizacijom žrtava, ubistvima i ranjavanjima, silovanjima i seksualnim zlostavljanjima, logorima i drugim mjestima zatočenja, prisilnim nestancima i masovnim grobnicama, te razmjere porušenih i devastiranih kulturnih, obrazovnih, naučnih i vjerskih objekata. Prezentiran će biti

kalendar događaja 1992-1995, audio i vizuelna svjedočenja žrtava, fotogalerije i sl. Interaktivnom mapom s prezentiranim lokalitetima i njima povezanim izvršenim zločinima i kategorizacijom žrtava bit će jasno precizirane razmjere izvršenog genocida i drugih oblika zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava.

Na promociji su o važnosti projekta govorili **Bakir Izetbegović**, član Predsjedništva Bosne i Hercegovine iz reda bošnjačkog naroda, **Husein ef. Kavazović**, reisul-ulema Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, **Rasim Muratović**, direktor Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, i **Amor Mašović**, predsjednik Komisije za traženje nestalih FBiH.

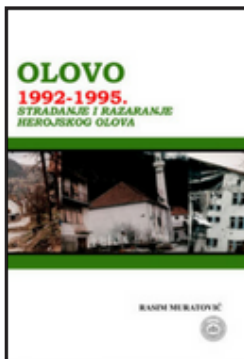
Odgovor na historijski revizionizam je prezentiranje relevantnih činjenica, što i jeste cilj ovoga projekta. Promišljajući uzroke agresije, istražujući okolnosti koje su dovele do okrutnih i masovnih zločina počinjenih u nedavnoj prošlosti,

sistematičnom analizom razmjera počinjenih zločina, držeći se kriterija naučne odgovornosti, preciznosti i istrajnosti u objektivnoj prezentaciji činjenica, sistematičnim i naučno odgovornim istraživanjima zločina, na ovaj popularan i prijemčiv način omogućit će se dostupnost relevantnih informacija.

IZDANJA:

	<p>Dževa Avdić Moj osmijeh je moja osveta - Drugo izdanje</p> <p>Sarajevo, 2017.</p> <p>Univerzitet u Sarajevu Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava (195 strana);</p> <p>RECENZIJE BIOGRAFIJA</p>
	<p>Arne Johan Vetlesen Studije o zlu S norveškog preveo Rasim Muratović</p> <p>Sarajevo, 2017.</p> <p>Univerzitet u Sarajevu Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava (306 strana)</p> <p>UVOD OBJAŠNJENJA O OPRAVDANOSTI. ANALIZA ANDERSA BEHRINGA BREIVIKA I TERORISTIČKOG ČINA OD 22. JULA KAKO ŽIVJETI SA PSIHIČKIM BOLOM? ZLOČINI - REZULTAT UGNJETAVANJA ILI SLOBODNOG IZRAŽAVANJA OSJEĆANJA? ZLOČINCI, SAMORAZUMIJEVANJE I ZLO JE LI ISPRAVNO PAMTITI ZLO? JE LI OPROST MORALNO POGREŠAN? UPUTA NA RANIJA IZDANJA REGISTAR IMENA</p>

Rasim Muratović

Olovo 1992 - 1995. Stradanje i razaranje herojskog Olova

Sarajevo, 2017.

Univerzitet u Sarajevu Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava (507 strana)

PREDGOVOR

I. DIO

OLOVO – PRILIKE DO AGRESIJE

Osnovne karakteristike razvoja

Olovo između dva svjetska rata

Olovo u Drugom svjetskom ratu i zločini četnika

Žrtve zločina na području općine Olovo u Drugom svjetskom ratu 1941-1945

Žrtve zločina u Drugom svjetskom ratu 1941-1945. u općini Olovo po naseljenim mjestima prema spiskovima Muzeja žrtava genocida u Beogradu

Olovo u Socijalističkoj republici Bosni i Hercegovini

Prvi višestranački izbori u Socijalističkoj republici Bosni i Hercegovini

Prvi višestranački izbori na području općine Olovo

II. DIO

UČEŠĆE SRBIJE I CRNE GORE U ZLOČINIMA

Srpska nacionalistička ideologija

Velikosrpska ideologija i politika: buđenje, jačanje i realizacija

Politička i ekonomska kriza i raspad Jugoslavije

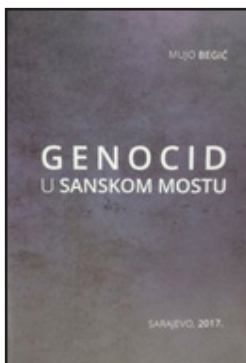
III. DIO

DOGAĐAJI KOJI SU PRETHODILI ZLOČINIMA

Republika Bosna i Hercegovina pred agresiju

Politička borba za osamostaljenje i međunarodno priznanje Republike Bosne i Hercegovine

	<p>Stradanje mladih vojnika – regruta u JNA Policijska stanica općine Olovo pred agresiju Teritorijalna odbrana općine Olovo pred agresiju Civilna zaštita općine Olovo pred agresiju</p> <p>IV. DIO IZVRŠENJE ZLOČINA NA PODRUČJU OPĆINE OLOVO Pripreme za odbranu Olova od nadolazeće agresije Privremeno zaposjednuta teritorija od nelegalne Srpske opštine Olovo Agresija na Olovo Počeli su zločini protiv čovječnosti i međunarodnog prava Zločini nad civilnim stanovništvom Materijalne štete na društvenim civilnim i objektima Stradanje obrazovnog sistema u Olovu u vrijeme agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu Uništavanje vjerskih objekata na području općine Olovo Slomljene su ofanzive agresora na Olovo</p> <p>V. DIO ŽRTVE GENOCIDA – UBIJENI ODGOVORNOST ZA ZLOČINE U OLOVU Odgovornost za zločine u Olovu</p> <p>PRILOZI A. DOKUMENTI B. FAKSIMILI NOVINSKIH ČLANAKA ZAKLJUČNA RAZMATRANJA ZAKLJUČAK AUTORA PROJEKTA I RUKOVODIOCA ISTRAŽIVANJA SJEĆANJA NA POSJETU OLOVU Akademik prof. dr. Ejup Ganić Akademik prof. dr. Mirko Pejanović IZVORI I LITERATURA REGISTAR IMENA REGISTAR GEOGRAFSKIH POJMOVA</p>
--	---

Mujo Begić
Genocid u Sanskom Mostu

Sarajevo, 2017.

Univerzitet u Sarajevu Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava (856 strana)

UVOD

I. DIO: PLANIRANJE, ORGANIZIRANJE I IZVOĐENJE AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU S POSEBNIM OSVRTOM NA OPŠTINU SANSKI MOST

- I. 1. Političke prilike i događaji pred agresiju na Republiku Bosnu i Hercegovinu
- I. 2. Prvi višestranački izbori na području opštine Sanski Most 1990. godine
- I. 3. Sanski Most uoči agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu
- I. 4. Formiranje Srpske opštine Sanski Most
- I. 5. Krizni štab Srpske opštine Sanski Most
- I. 6. Uloga JNA i naoružavanje srpskih vojnih jedinica na području opštine Sanski Most
- I. 7. Formiranje srpske policije na području opštine Sanski Most
- I. 8. Napadi srpskih snaga na području opštine Sanski Most

II. DIO: POSLJEDICE AGRESIJE I GENOCIDA NA PODRUČJU OPŠTINE SANSKI MOST

- II.1. Masovne, zajedničke i pojedinačne grobnice u kojima su pronađeni posmrtni ostaci ubijenih Bošnjaka i Hrvata
 - II.1.1. Masovna grobnica jama Bunarevi - Mrkonjić-Grad
 - II.1.2. Masovna grobnica Dragoraj
 - II.1.3. Masovna grobnica Golubnjača-Drvar;
 - II.1.4. Masovna grobnica Gornja Tramošnja-Jankov do
 - II.1.5. Masovna grobnica Grošića-groblje I-Stara Rijeka
 - II.1.6. Masovna grobnica Grošića-groblje II-Stara Rijeka
 - II.1.7. Masovna grobnica Hazići-Majkići-opština Oštra Luka
 - II.1.8. Masovna grobnica Hazići-Pavići
 - II.1.9. Masovna grobnica Hrustovo-Kasapnice
 - II.1.10. Masovna grobnica Hrustovo I-Kukavice
 - II.1.11. Masovna grobnica jama Ravnice
 - II.1.12. Masovna grobnica Kljevci I
 - II.1.13. Masovna grobnica Kruhari-Greda I Sanski Most

	<p> II.1.14. Masovna grobnica Kruhari-Greda II II.1.15. Masovna grobnica Lukavice-Budim II.1.16. Masovna grobnica Okreč-Haradine II.1.17. Masovna grobnica Sanakeram II.1.18. Masovna grobnica Sasina II.1.19. Masovna grobnica Stjepanovići-jama Zvečarka II.1.20. Masovna grobnica Stričići-Manjača II.1.21. Masovna grobnica Škrlejevita-groblje II.1.22. Masovna grobnica Tomina II.1.23. Masovna grobnica Tomina-Markovići II.1.24. Masovna grobnica Trnova II.1.25. Masovna grobnica Trnova-Lugovi II.1.26. Masovna grobnica Ušće Dabra II.1.27. Masovna grobnica Vrhpoljski most I II.1.28. Masovna grobnica Vrhpoljski most II II.1.29. Masovna grobnica Vrhpoljski most III II.1.30. Masovna grobnica Vrhpolje-polje II.2.1. Zajednička grobnica Bjeline-Donji Lipnik II.2.2. Zajednička grobnica Donji Kamengrad-Dolina II.2.3. Zajednička grobnica Dževar II.2.4. Zajednička grobnica Hrustovo-Jeleči II.2.5. Zajednička grobnica Hrustovo-Kljajići II.2.6. Zajednička grobnica Hrustovo II II.2.7. Zajednička grobnica Hrustovo-Merdanovići II.2.8. Zajednička grobnica Hrustovo-Merdanovići I II.2.9. Zajednička grobnica Hrustovo VII-Merdanovići II.2.10. Zajednička grobnica Kljevci-Kotlari II.2.11. Zajednička grobnica Okreč I II.2.12. Zajednička grobnica Okreč II II.2.13. Zajednička grobnica Okreč II II.2.14. Zajednička grobnica Podvidača-Bilbije II.2.15. Zajednička grobnica Tomina II.2.16. Zajednička grobnica Vrhpolje-raskrsnica </p> <p> III. DIO: POJEDINAČNA UBIJANJA NA PODRUČJU OPŠTINE SANSKI MOST </p>
--	---

	<p>IV. DIO: LOGORI I DRUGA MJESTA ZATOČENJA BOŠNJAKA I HRVATA NA PODRUČJU OPŠTINE SANSKI MOST</p> <p>IV.1. Koncentracioni logor Manjača (Banja Luka)</p> <p>IV.2. Logor u “Sportskoj dvorani” u Sanskom Mostu</p> <p>IV.3. Logor “Betonirka” (garaže preduzeća “Betonirka”)</p> <p>IV.4. Logor u “Stanici javne bezbjednosti” (SUP-u) Sanski Most</p> <p>IV.5. Logor u krugu preduzeća “Krings”-logor “Krings”</p> <p>IV.6. Logor u spomen-kući “Sime Miljuša” u Lušci Palanci</p> <p>IV.7. Logor kotlovnica hotela “Sana” Sanski Most</p> <p>IV.8. Logor u fabrici “Sanakeram” u Sanskom Mostu</p> <p>IV.9. Logor u Osnovnoj školi Donja Tramošnja (Sanski Most)</p> <p>IV.10. Logor “Batković” (Bijeljina)</p> <p>IV.11. Logor “Kamenica” u Drvaru</p> <p>V. DIO: ZLOČINI NAD ŽENAMA NA PODRUČJU OPŠTINE SANSKI MOST</p> <p>VI. DIO: UBIJANJE DJECE NA PODRUČJU OPŠTINE SANSKI MOST</p> <p>VII. DIO: UBIJANJE RANJENIH I BOLESNIH CIVILA-BOŠNJAKA I HRVATA NA PODRUČJU OPŠTINE SANSKI MOST</p> <p>VIII. DIO: SILOVANJA I DRUGI OBLICI SEKSUALNOG NASILJA NAD BOŠNJACIMA I HRVATIMA NA PODRUČJU OPŠTINE SANSKI MOST</p> <p>IX. DIO: UNIŠTAVANJE VJERSKIH OBJEKATA BOŠNJAKA I HRVATA NA PODRUČJU OPŠTINE SANSKI MOST</p> <p>IX.1. Uništavanje vjerskih objekata Bošnjaka-muslimana na području opštine Sanski Most;</p> <p>IX.2. Uništavanje katoličkih crkava i drugih vjerskih objekata na području opštine Sanski Most</p> <p>X. DIO: UNIŠTAVANJE I PLJAČKA MATERIJALNIH DOBARA BOŠNJAKA I HRVATA NA PODRUČJU OPŠTINE SANSKI MOST</p>
--	--

	<p>XI. DIO: NEZAKONITI PROGON I DEPORTACIJA BOŠNJAKA I HRVATA SA PODRUČJA OPŠTINE SANSKI MOST</p> <p>ZAVRŠNA RAZMATRANJA POPIS SKRAĆENICA IZVORI I LITERATURA INDEKS IMENA</p>
 <p>PRVI KORPUS ARMIJE REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE</p>	<p>Smail Ćekić, Vahid Karavelić, Nedžad Ajnadžić, Selmo Cikotić, Šefko Hodžić, Muhamed Smajić, Mesud Šadinlija Prvi korpus Armije Republike Bosne i Hercegovine</p> <p>Sarajevo, 2017. Univerzitet u Sarajevu Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava (493 strane)</p> <p>Uvodne napomene</p> <p>I. PLANIRANJE I PRIPREMANJE AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU I GENOCIDA NAD BOŠNJACIMA</p> <p>II. POČETNI PERIOD AGRESIJE, BORBENA DEJSTVA I ORGANIZACIJSKO-FORMACIJSKI RAZVOJ DO FORMIRANJA 1. KORPUSA ARBiH</p> <p>Opće karakteristike prostora i elementi oružanih snaga Početni period agresije i objedinjavanje odbrambenih snaga Operacija “LJETO-92” Organizacijske promjene i borbena dejstva tokom jula i augusta 1992 Operacija “JUG-92”</p>

	<p>III. FORMIRANJE 1. KORPUSA ARBiH, BORBENA DEJSTVA I ORGANIZACIJSKO-FORMACIJSKI RAZVOJ DO KRAJA MAJA 1993</p> <p>Formiranje 1. korpusa ARBiH Operacija “KOVERTA” Stanje i razvoj događaja u zoni odgovornosti 1. korpusa</p> <p>IV. BORBENA DEJSTVA I ORGANIZACIJSKO-FORMACIJSKI RAZVOJ 1. KORPUSA U DRUGOJ POLOVINI 1993</p> <p>Organizacijske i kadrovske promjene u junu 1993 Operacija “LUKAVAC-93” Tunel D-B Operacija “NERETVA-93 Akcije 1. korpusa antidržavnih i kriminalnih elemenata “TREBEVIĆ” “HUM” “MILJACKA” Operacija “PANCIR” i formiranje IKM Visoko Borbe na sarajevskom bojištu od novembra 1993. do februara 1994</p> <p>V. BORBENA DEJSTVA I ORGANIZACIJSKO-FORMACIJSKI RAZVOJ 1. KORPUSA TOKOM 1994.</p> <p>Borbena dejstva, organizacijske promjene i opći razvoj prilika na bojištu do janskog primirja 1994. godine Organizacijske promjene i prilagođavanje jedinica uslovima na bojištu tokom ljetanog primirja 1994. godine</p> <p>VI. BORBENA DEJSTVA I ORGANIZACIJSKO-FORMACIJSKI RAZVOJ 1. KORPUSA TOKOM 1995.</p> <p>Prelazak 1. korpusa na divizijsku strukturu Borbena dejstva 1- korupa tokom proljeća 1995. Operacija “TEKBIR” 1. korpus od okončanja operacije “T” do kraja rata Učešće 1. korpusa u završnim operacijama ARBiH u Bosanskoj Krupi</p>
--	--

VII. JEDINICE 1. KORPUSA;

Ratna obilježja Komande i jedinica 1. korpusa ARBiH

VIII. STRUKTURA LJUDSTVA I GUBITAKA U LJUDSTVU I
KARAKTERISTIKE RUKOVOĐENJA I KOMANDOVANJA U 1.
KORPUSU ARBiH

Brojnost, struktura i gubici ljudstva 1. korpusa po godinama rata

Bitni aspekti rukovođenja i komandovanja u funkciji vođenja borbenih
dejtava 1. korpusa tokom odbrambeno-oslobodilačkog rata 1992-1995.

IX. DOBITNICI ODLIKOVANJA I NAJVIŠEG RATNOG PRIZNANJA U
1. KORPUSU ARBiH

X. STARJEŠINE KOMANDI I JEDINICA 1. KORPUSA

Zaključna razmatranja

Izvori i literatura

Skraćenice

Registar geografskih pojmova

Registar ličnih imena

Zilha Mastalić-Košuta, Alma Hajrić-Čaušević, Almir Grabovica, Elvir Duranović, Hikmet Karčić

Zločini nad Bošnjacima Jajca, Jezera i Šipova 1992-1995.

Sarajevo, 2017.

Univerzitet u Sarajevu

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava
(410 strana)

PREDGOVOR

UVODNA RIJEČ;

I. DIO

UVOD

JAJCE I ŠIPOVO KROZ HISTORIJU

POLITIČKE I VOJNE PRIPREME PRED AGRESIJU NA REPUBLIKU
BOSNU I HERCEGOVINU – OPSADA I OKUPACIJA JAJCA

ŠIPOVO U VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I
HERCEGOVINU

ŽRTVE ZLOČINA PROTIV ČOVJEČNOSTI I MEĐUNARODNOG
PRAVA NA PODRUČJU JAJCA, JEZERA I ŠIPOVA

ODGOVORNOST ZA ZLOČINE PROTIV ČOVJEČNOSTI I
MEĐUNARODNOG PRAVA NA PODRUČJU JAJCA, JEZERA I
ŠIPOVA

DOKUMENTI O AGRESORSKIM NAPADIMA NA JAJCE, JEZERO I
ŠIPOVO

ZAKLJUČNA RAZMATRANJA PRVOG DIJELA KNJIGE

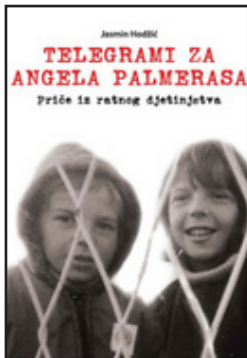
II. DIO

MEMORIJALIZACIJA ZLOČINA NAD BOŠNJACIMA JAJCA, JEZERA
I ŠIPOVA UVOD

ZAKLJUČCI I PREPORUKE DRUGOG DIJELA KNJIGE

IZVORI I LITERATURA

BIOGRAFIJE AUTORA

Jasmin Hodžić

Telegrami za Angela Palmerasa, Priče iz ratnog djetinjstva

Sarajevo, 2017.

Univerzitet u Sarajevu

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava (83 strane)

Lete, lete leci

Zovem se Dž

Za mir

Seoba naroda

Za dom spremni

Kasnonoćna buđenja

Drugi ujed zmije

Moj otac – dobri duh

Treća (ne)sreća

Pucanj

Snalažljivost

Ničija zemlja

Neugodno iznenađenje

Svako na svoju stranu

Moj prvi logor

Moj drugi logor

U međuvremenu

Samica

Tabani koji svrbe

Glad

Hljeb koji budi

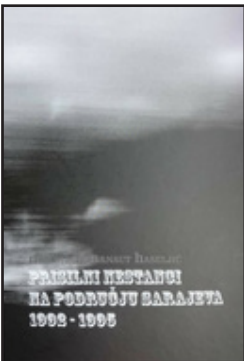
Put

Put do vrha

Muzej

Ángel u paklu – iznenadna prozivka

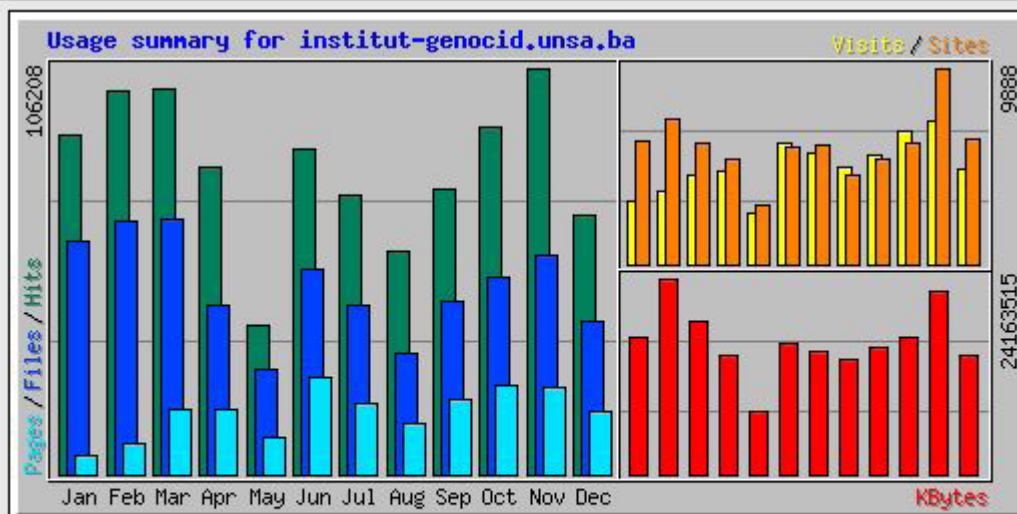
Novogodišnje iznenađenje

	<p>Odlazeći Ángel Škola Nesretni susret Kamp Povratak sebi Prvi telegram za Ángela Palmerasa You've got mail</p>
	<p>Meldijana Arnaut Haseljić Prisilni nestanci na području Sarajeva 1992 - 1995</p> <p>Sarajevo, 2017.</p> <p>Univerzitet u Sarajevu Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava (327 strana)</p> <p>Sadržaj</p> <p>Uvod</p> <p>I. Političke i vojne pripreme i agresija na Republiku Bosnu i Hercegovinu Disolucija Socijalističke federativne republike Jugoslavije Politički planovi, priprema i izvršenje agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu</p> <p>II. Pozicija Sarajeva u agresorskim ciljevima Politika naoružavanja srpskog stanovništva Opsada Sarajeva Uloga JNA u opsadi grada</p> <p>III. Prisilni nestanci Tretman žrtava oružanih sukoba u međunarodnom i nacionalnom pravu Tretman žrtava oružanog sukoba u međunarodnom humanitarnom pravu Teške povrede Ženevskih konvencija iz 1949. Tretman žrtava oružanog sukoba u nacionalnom zakonodavstvu Prisilni nestanci u međunarodnoj i nacionalnoj pravnoj regulativi</p>

	<p>IV. Zločini nad civilnim stanovništvom Sarajeva 1992-1995. Zločini protiv čovječnosti i međunarodnog prava nad stanovništvom Sarajeva 1992-1995. Masovni zločini nad civilnim stanovništvom Sarajeva Prisilni nestanci na području Sarajeva 1992 – 1995 Zločini nad stanovništvom Sarajeva na privremeno okupiranim područjima 1992–1995.</p> <p>V. Prisilni nestanci na području Sarajeva 1992-1995. Prisilni nestanak – zločin protiv čovječnosti Prisilni nestanci – politika i praksa prikrivanja zločina</p> <p>VI. Zaključna razmatranja Prisilno nestale osobe</p> <p>VII. Skraćenice</p> <p>VII. Izvori i literatura</p>
--	---

PREGLED ULAZAKA NA WEB STRANICU INSTITUTA
 (www.institut-genocid.unsa.ba) U 2017. GODINI

Summary by Month

Month	Daily Avg				Monthly Totals					
	Hits	Files	Pages	Visits	Sites	KBytes	Visits	Pages	Files	Hits
Dec 2017	3572	2092	871	252	6277	14779692	4800	16558	39765	67877
Nov 2017	3540	1900	765	240	9888	22680451	7205	22964	57028	106208
Oct 2017	2920	1660	757	217	6152	16775889	6753	23482	51484	90541
Sep 2017	2489	1505	649	183	5290	15636330	5501	19487	45153	74677
Aug 2017	1887	1017	434	156	4526	14181099	4857	13483	31555	58509
Jul 2017	2354	1434	599	181	6051	15112657	5627	18580	44469	72975
Jun 2017	2840	1785	843	203	5857	16062517	6095	25302	53556	85225
May 2017	3229	2303	810	216	2934	7656388	2595	9727	27641	38758
Apr 2017	2670	1467	567	156	5307	14669470	4708	17030	44014	80105
Mar 2017	3256	2146	542	143	6148	18963790	4449	16822	66534	100947
Feb 2017	3585	2371	294	130	7356	24163515	3665	8238	66405	100407
Jan 2017	2867	1965	167	101	6181	16896586	3145	5188	60928	88902
Totals						197578384	59400	196861	588532	965131